

بسم الله الرحمن الرحيم

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Hata ile Öldürmenin ve Kasten Öldürmenin Diyeti

Ebu Ahmed Abd’e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullah ve Berekâtuh.

Hata ile öldürmenin diyeti farz olup ölen kişinin ailesine ödenir. Bu konuda Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den, çöl halkı için yüz deve, altın olarak bin dinar veya on iki bin dirhem gümüş olduğu rivayet edilmiştir. Nitekim Amr İbn Hazm, Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Yemen halkına yazdığı mektupta şöyle dediğini rivayet etmiştir: **وإن في النفس المؤمنة مائة من الإبل، وعلى أهل الورق ألف دينار** “**Mümin bir canın (öldürülmesinde) yüz deve (diyet), para sahipleri için de bin dinardır.**” [Nesai rivayet etti.] İbn Abbas şunu rivayet etmiştir: **فجعل النبي صلى الله عليه وسلم ديته اثني عشر ألفاً** “**Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem de on iki bin (dirhem diyet) tespit etti.**” [Ebu Davud ve İbn Mace rivayet ettiler.] Şa'bi Ömer'in altın sahiplerine bin dinar belirlediğini rivayet etmiştir. Amr İbn Şuayb'dan, o da babasından ve dedesinden şöyle rivayet edilmiştir: Ömer kalkıp bir konuşma yaptı ve şöyle dedi: Şunu biliniz ki artık develer pahalılaşmış bulunuyor. (Diyet miktarları yeniden değerlemeye tabi tutuldu.) Altın sahiplerine bin dinar, para sahiplerine on iki bin (dirhem), inek sahiplerine iki yüz inek, koyun sahiplerine bin koyun ve elbise sahiplerine de iki yüz elbise vermek farz kılınmıştır. [Ebu Davud rivayet etti.]

Şeyhimiz Allah sizi, Allah'ın izniyle yakında kurulacak olan Raşidi Hilafet Devleti'nde ümmetin liderliğiyle izzetlendirsın. Burada Ömer İbn Hattab'ın zamanında emretmiş olduğu diyetin ödenmesinde bir ihtilaf görüyoruz. Bu sahabenin icması olup Ömer İbn Hattab'ın emretmiş olduğu şeyi almak mı gerekir? Altın ile gümüş arasında yaklaşık yüzde doksan gibi büyük bir fark olmakla birlikte bugün diyeti gümüş (para olarak) ödemek caiz midir? **Yani altın ile verilen diyet, gümüş ile verilen diyetten on kat daha fazladır. Burada iki diyet arasında büyük bir farkın olduğu ortaya çıkmaktadır. Bugün Kâdi'nin (yargıcın), bu ikisinden hangisine göre karar vermesi gerekiyor?**

Allah sizi hayırla mükafatlandırınsın.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Diyet hayvanlardan (davar, sığır ve mal) olur ve nakit olur. Ağırlaştırılmamış hayvanların diyetine gelince; bu ise yüz deve olup hata ile öldürme ve hataya yol açacak bir şekilde öldürme fiillerinde alınır. Bunun delili, Nesai'nin Amr İbn Şuayb'dan, o da babasından ve dedesinden rivayet etmiş olduğu şu hadistir: **مَنْ قَتَلَ حَطًّا فَدِيَّتُهُ مِائَةٌ** “**Her kim hata ile öldürülürse, onun diyeti yüz devedir...**”

Kasta benzer öldürmeye gelince; Nesai, Abdullah İbn Amr'dan, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: **قَتِيلُ الْحَطِّ شِبْهُ الْعَمْدِ** “**Kasta benzer hata ile öldürme,**

kamçı ve sopa ile öldürme olup bunun diyeti, kırk tanesinin yavruları karnında olmak üzere yüz devedir.” Öldürülenin velisi kısas yerine diyet almayı tercih etmişse, kasten öldürme fiilinde de bu diyet ödenir.

Nakdi (para ile olan) diyete gelince; altın sahiplerinin bin dinar, gümüş sahiplerinin de on iki bin dirhem ödemesi gerekir. Nitekim Nesai Ebu Bekir İbn Muhammed İbn Amr İbn Hazm'dan onun da babasından ve dedesinden şöyle rivayet etmiştir: “Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Yemen halkına içerisinde farzların, sünnetlerin ve diyetlerin geçtiği bir mektup yazmıştır...” Onda şöyle geçmektedir: ...وَعَلَى أَهْلِ الذَّهَبِ أَلْفٌ دِينَارٍ... **“Altın sahiplerinin üzerine bin dinar (diyet) gerekir.”** Ebu Davud Süneni'nde, İkrime'den, o da İbn Abbas'tan şu hadisi rivayet etmiştir: Beni Adiy'den bir adam öldürüldü: فجعل النبي صلى الله عليه وسلم ديته اثني عشر ألفاً **“Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem de on iki bin (dirhem diyet) tespit etti.”**

Şerî dinar, 4,25 gram altın ağırlığındadır. Bu, aynı zamanda şerî miskalin de ağırlığıdır. Şerî dirhem ise, 2,975 gram gümüş ağırlığındadır. Buna göre öldürülen kimsenin diyeti altın cinsinden, [4250] gram altının ağırlığına denk gelmektedir. Gümüş olarak ise [35700] gram gümüşün ağırlığına denk gelmektedir.

Kâğıt para olarak bu (diyet), ya bin dinar altın için [4250] gram altın bedeli üzerinden ödenir, ya da on iki bin dirhem gümüş için [35700] gram gümüş bedeli üzerinden ödenir.

Ancak mevcut kâğıt para, altın ve gümüşe endeksli değildir. Dolayısıyla o, altın sahipleri kapsamına girmediği gibi gümüş sahipleri kapsamına da girmez.

Dolayısıyla o, nâsstan istinbat edilmiş bir illetin varlığından dolayı kıyas yoluyla nakit olarak sayılır ki bu da Maliye ve diğer kitaplarımızda açıklandığı gibi olan (nakittir).

Altınla olan diyetin mevcut kâğıt paraya göre değerlendirilmesi, gümüşle olan diyetin mevcut kâğıt paraya göre değerlendirilmesinden miktar olarak daha fazladır. Bu kâğıt paraların diyetlerde değerlendirilmesi, bu meseledeki içtihadı bağılıdır. **Benim görüşüme göre hata ile olan öldürmenin gümüş olarak değerlendirilmesinde bir beis yoktur. Çünkü üzerine hata ile öldürmenin nispet edildiği kişi, günah işlememiştir. Dolayısıyla diyet, haram işlemiş olmasından dolayı değildir. Bilakis buradaki diyet, Allah'ın bildiği bir hikmetten dolayıdır. Bu yüzden hata ile olan diyetin ödenmesinde iki miktardan daha hafifinin olması, katilin haram işlememesinden dolayı daha uygundur. Kasten öldürmenin diyetine gelince; altın ile değerlendirilmesi gerektiği görüşündeyim. Çünkü kasten öldüren kişi, günah işlemiştir. Dolayısıyla hafifletilmesi uygun düşmez. Bilakis buna, iki miktardan daha ağır olanı uygun düşer.**

Allah Subhanehu'dan, bu hususta beni doğru olana muvaffak kılmış olmasını temenni ediyorum.

**Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**H. 05 Şaban 1437
M. 12/05/2016**

Cevaba, hizbin emirinin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:
<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3707/>